PORVOO BORGÅ

Nationalstadsparken i Borgå

Årsberättelse 2025–26

Årsberättelse

I årsberättelsen för nationalstadsparken i Borgå presenteras hur Borgå stad har utvecklat nationalstadsparken under de två senaste åren.

Utvecklingen av nationalstadsparken omfattar anläggning, renovering och skötsel av grönområdena och parkerna i området samt en offentlig debatt om ärenden gällande området och arbetet med att göra området känt. I årsberättelsen presenteras planer och undersökningar som gäller området samt verksamheter som anknyter till allmänheten, såsom kommuninvånarnas delaktighet, firande av årsdagar, kommunikation, turism och marknadsföring. Förutom staden anordnar många privata aktörer och organisationer tjänster, aktiviteter och evenemang i nationalstadsparken. I denna årsberättelse presenteras dock endast stadens åtgärder och hur staden skapar förutsättningar för områdets användning. I slutet av årsberättelsen finns information om hur nätverket av nationalstadsparkerna i Finland tillsammans har ökat synligheten för sina områden.

Den viktigaste planen som gäller hela NSP-området är den lagstadgade skötsel- och nyttjandeplanen. Den styr områdets skötsel, verksamhet och evenemang. Skötsel- och nyttjandeplanen för nationalstadsparken i Borgå har utarbetats i brett samarbete med markägare och kommunens invånare. Planen godkändes i Borgå stadsfullmäktige och Miljöministeriet år 2019. Skötsel- och nyttjandeplanen är framlagd på Borgå stads webbplats, på nationalstadsparkens sidor: https://www.porvoo.fi/sv/nationalstadsparken-i-borga/

Innehåll

1 Forskningsarbete 4
2 Planläggning 6
3 Projekt 6
4 Byggande och iståndsättning av rekreationsområden 9
5 Delaktighet och årsdagar 10
6 Kommunikation 11
7 Turism och marknadsföring 12
8 Samarbete med andra nationalstadsparker 13

1 Forskningsarbete

Bild 1 Faunatica. Det finns inte längre något egentligt öppet vattenområde i viken, eftersom vattenområdet är täckt av tät växtlighet med submersa blad och flytblad.

Bild 2 Faunatica. Tät luftväxtlighet.

Vegetationsutredning i Marens vik och betesäng 2025

Maren är en unik vik som utvecklats under historisk mänsklig påverkan på ett ställe där ån slut-ar. Vatten- och strandvegetationen samt ängsarterna i Maren har följts upp mycket länge. De första skriftliga uppgifterna härrör från 1850-tal-et, då bland annat korsslamkrypa, paradisträd, höstlånke och spädnajas fortfarande blommade i viken. Växtarterna förändras hela tiden i takt med att miljöfaktorerna förändras. Krävande art-er med svag konkurrenskraft har försvunnit den ena efter den andra.

En ekologisk faktor som har betydande konsekvenser för vegetationen i Maren är att salthalten i vattnet sjunker. År 1934 uppmättes salthalten i viken till 0,3 promille, och idag liknar vattnet i Maren vattnet i Borgå å. Mängden brackvatten från havet som strömmar in i Maren har minskat framför allt på grund av landhöjningen. De sällsynta arterna i viken och på betesmarkerna hotas också av att området blir skogbevuxen och invasiva främmande arter sprider sig kraftigt.

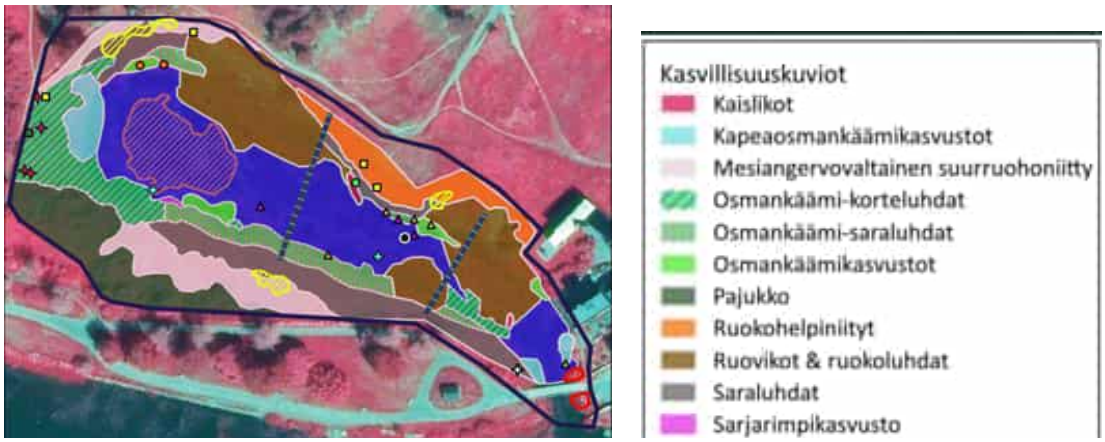

Bild 3 Maren och stränder, växtlighetsmönster 2025.

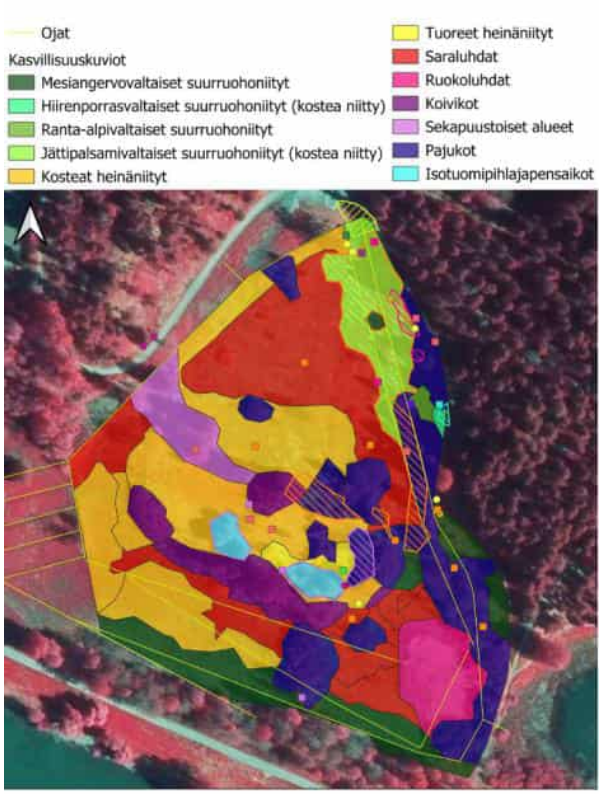
Bild 4. I mitten av betesområdet finns en färsk slåtteräng med många olika arter.

Bild 5. Fackelblomster har spridit sig.

Viken muddrades år 1999. Efter muddringen och återinförandet av betande djur har växtlighetens utveckling följts upp med cirka 10 års mellanrum. Under sommaren 2025 kartlades förekomsten av tidigare beaktansvärda växtarter som följts upp samt nya växtarter och invasiva främmande arter. Antalet arter som tidigare följts upp i Maren är 54 och av dem upptäcktes nu bara 25.

Att vissa arter inte längre upptäcks i Maren berättar om i vilken riktning vegetationsförändringen går. Starka konkurrenter dominerar de grunda strandvattnen överallt vilket har lett till att de krävande arterna med svag konkurrenskraft i de grunda vattnen och strandzonen till stor del har försvunnit från området. Hela vattenområdet är nu täckt av tät växtlighet med submersa blad och flytblad. Även luftväxtligheten har ökat, och mellan vattenområdena finns täta bestånd av bredkaveldun och sjöfräken. I vattenområdet upptäcktes igen vattenpest, som är en av de mest invasiva främmande arterna i vatten i Finland.

På betesmarken i Maren har vissa diken vuxit igen och trädbeståndet och buskagen har ökat. Artmångfalden i ängarna bevaras inte länge utan skötsel, eftersom trädbeståndet ökar snabbt då betesgången minskar eller i brist på skötsel.

Av vegetationstyperna är anmärkningsvärda en liten högörtsäng, som domineras av majbräken, och ett färskt växtlighetsmönster i form av en äng i mitten av området, med många olika arter. På betesmarken växer ett anmärkningsvärt mörkt kungsljus, en arkeofyt som kom för länge sedan, och en regionalt hotad bäckveronika.

De mest betydande invasiva främmande arterna är jättebalsamin och häggmispel.

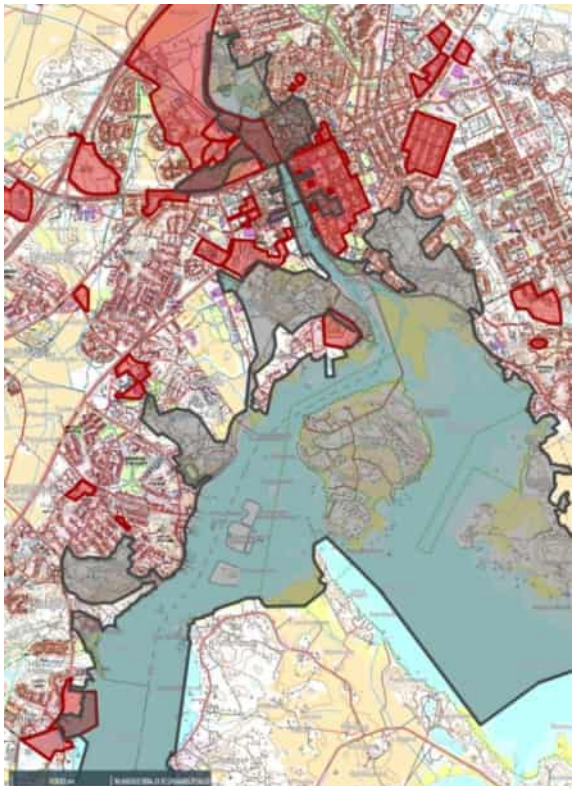

Bild 6. Karta över planläggningsobjekt. Nationalstadsparken är markerad med grått och planobjekten med rött.

I utredningens slutsatser konstateras att det skulle vara viktigt att fortsätta betesgången för att bevara de strukturella drag som är naturliga för vårdbiotoperna. Det skulle vara bra att röja videsnåren och trädbeståndet för att bevara öppenheten och förbättra växtförhållanden för arter som behöver öppet utrymme. Främmande arter ska fortfarande avlägsnas.

2 Planläggning

I området för nationalstadsparken i Borgå pågår ett inledande arbete med detaljplanen för området kring Näse gård. Nära gränsen till området för nationalstadsparken pågår ett inledande arbete med detaljplanerna för södra delen av västra åstranden och den tidigare campingplatsen i Uddas. I Haiko har ändringen av detaljplanen för Edelfeltsstranden framskridit långt och området gränsar till området för nationalstadsparken.

Bild 7. Gamla bron i Borgå är nominerad till Puupalkinto 2026.

3 Projekt

Renovering av den gamla bron

Renoveringen av Gamla bron i Borgå inleddes i mars 2025. Bron stod färdig och togs i bruk i december 2025. Under renoveringen använde cyklister och fotgängare en tillfällig bro mellan östra och västra åstranden. Under byggarbetet förstärktes brons mellanstöd med borrade pålar. Alla landfästen revs och ersattes av pålar av armerad betong och betonggjutningar. För att bevara det historiska utseendet klädes de nya landfästena med stenar från de gamla landfästena. Bros gamla konstruktion med stålbalkar ersattes av en konstruktion med limmade träbalkar,

Bild 8 Gamla bron öppnades 9.1.2026. Bandet klipps av stadsutvecklingsdirektör Dan Mollgren, stadsfullmäktiges ordf. Jorma Wiitakorpi och stadsstyrelsens ordf. Mikaela Nylander.

och brodäcket är klätt med kantställda plankor. Under entreprenaden avlägsnades dess-utom främmande arter från västra åstranden,

och den gamla stödmuren på östra åstranden reparerades vid landfästet.

Gamla bron öppnades 9.1.1026 i 16 graders kyla.

Bron i Gamla stan i Borgå är nominerad till årets träkonstruktion 2026.

Bild 9. Marianne Mayer, klippängen i Gammelbacka efter slåtter.

Bild 10. Höet från slåttern i gårdsområdet för den tidigarer Bäckas torp låg i stackar vid friluftsleden i väntan på borttransport.

Projektet Ketosirkka fortsätter

Målet med projektet Ketosirkka, som drivs av Nylands distrikt vid Finlands naturskyddsförbund, är att förhindra att livsmiljöer för artrika naturtyper, såsom vårdbiotoper och hotade arter, växer igen och försvinner. I projektet vårdas och återställs livsmiljöer för hotade arter och naturtyper i Nyland. Den största finansiären av projektet är OP Nyland. Det finns fyra naturvårdsobjekt i Borgå.

I Gammelbacka skog nära havsstranden finns en klippäng, vars artrikedom är en kvarleva från gårdsområdet för den tidigare Bäckas torp. På ängen genomfördes selektiv slåtter, och oönskade arter som hägg, rönn och hallon avlägsnades.

Marens äng är en vårdbiotop och en före detta betesmark där man redan under järnåldern skördade hö till boskapen och lät djuren beta. Till följd av de senaste decenniernas sparsamma och oregelbundna bete har Marens äng drabbats av kraftig övergödning och delvis vuxit igen. Ängen har också ett allvarligt problem med främmande arter.

År 2026 röjdes sly och buskar på ängen för att förhindra att området växer igen. Delar av ängen slogs traditionellt med lie. Förhoppningsvis kommer Marängen i framtiden att omfattas helt av betesdrift. Innan de bästa naturvårdarna, det vill säga boskapen, återvänder till ängen utför människorna arbetet genom slåtter och röjning.

Lilla Borgbacken är en gravplats från den tidiga järnåldern (0–400 e.v.t.), där en stor del av området idag består av barrträdsdominerad åsskog. På backens solbelysta södra sluttning finns även en representativ vegetation av traditionella biotoper. Båda Borgbacken hotas av övergödning och på grund av det omfattande slybeståndet även av igenväxning. En del av slyet består av främmande arter, vars ökande förekomst hotar den naturliga vegetationen. I Borgbacken bekämpades sly och invasiva främmande arter på de soliga sluttningarna.

Bild 12 Matti Saarni, vall som röjts från häggmispel och övrigt sly.

Bild 11 Matti Saarni, den slybevuxna vallen i Borgbacken.

Strandängen på Kråkös udde är en före detta strandbetesmark som ligger i ett naturskyddsområde. Det är förbjudet att röra sig där för att den känsliga växtligheten och fågelbeståndet ska kunna skyddas. Strandängen har blivit övergödd och där växer det rikligt med den skadliga främmande arten, vresrosen. Vresrosen har nu utrotats genom förtvining i två år. När man har fått bukt med problemet med främmande art-er börjar man sköta strandängen genom slåtter.

Bild 13 Marianne Mayer, Kråkö i maj.

4 Byggande och iståndsättning av rekreationsområden

Bild 14. Spången ersattes med en tillgänglig plankstig.

Bild 15. Fotograf Jari Kostet. Framför fågelskådningsplatsens nya informationstavla står Mauri Leivo samt Jari Kostet som tecknat informationstavlorna.

Bild 16. I Gammelbacka skog har granbarkborren fortfarande orsakat att träd torkat ut.

Ruskis

Ruskis tillgängliga fågelskådningsplats stod klar våren 2025. Tillgängligheten på naturstigen i Ruskis förbättrades också med ett litet parkeringsområde med parkeringsplatser för rörelsehindrade. Den gamla spången byggdes om till en plankstig, vilket gör att den är tillgänglig även för fotgängare som kommer till området. NTM-centralen i Nyland beviljade staden finansiering för detta genom programmet Finland i rörelse i regeringsprogrammet, vars mål är att öka rörligheten hos alla åldersgrupper. För fågelskådningsplatsen gjordes en informationstavla om fågellivet i området.

Det svalhotell som donerats av NTM-centralen uppfördes nära fågelskådningsplatsen. På våren monterades där en ljudattrapp som imiterar svalornas lockrop. Svalhotellet fick dock ännu inte några invånare i sommar. Man lyckades med att få boskap att beta på de fuktiga ängarna i Ruskis. Vissa ängar sköttes med en slåttermaskin, och vassruggarna hindrades från att sprida sig med hjälp av en flytande slåttermaskin. Invasiva främmande arter – kanadensiskt gullris, jättebalsamin och häggmispel – bekämpades genom rensning i närheten av fågeltornet.

Runebergesplanaden

I Runebergsesplanaden renoverades korridorer i början av hösten 2025. I parken reparerades stenbeläggningar och förbättrades avledningen av ytvatten samtidigt som korridorernas profilering och slitytor reparerades och förnyades.

Reparation efter skogsskador

I Gammelbacka skog har det förekommit färre vindfällen och fall av uttorkade granar orsakade av granbarkborre än tidigare, endast cirka 40 stammar. Längs skidspåren i Kokon fanns endast enstaka uttorkade granar.

Friluftsbadet i Kokon

Två nya beachvolleybollplaner anlades i det låglänta strandområdet vid friluftsbadet och den gamla planen renoverades. Bryggan med hoppställning flyttades från västra stranden till östra stranden och en ny brygga byggdes för vinterbadare. Den andra gamla bryggan togs bort och de gamla omklädningsrummen och toaletterna revs. Bekämpning av främmande arter genomfördes på de sandiga sluttningarna vid friluftsbadet.

Bild 17. Ny brygga.

Bild 18. Ny beachvolleybollplan.

5 Delaktighet och årsdagar

Utkast till restaureringsplan för folkparken i Kokon, presentation och funderingsmöte 21.5.2025 kl. 11.00–13.00 i Borgå DOME på den öppna platsen vid Lundi

Museilektor Hannele Tenhovuori berättade om historien om folkparken i Kokon. Leena Linden, docent i trädgårdsvetenskap, presenterade resultaten från kartläggningen av växtligheten 2024. Stadens skogsexpert Tommi Laakkonen gick igenom trädbeståndets skick, stadsekologi och utvecklingen av den urbana naturen i folkparken. Landskapsarkitekt Anne Rihtniemi-Rauh presenterade ett utkast till plan för renovering av folkparken i Kokon. Efter presentationerna hölls ett funderingsmöte där parkanvändarna berättade om sina upplevelser och minnen. Med cirka 15 parkanvändare funderade man på vilka aktiviteter man kunde införa i parken utan att platsens historiska karaktär går förlorad. Utomhusgrillar, bänk- och bordsgrupper samt gräsmatta för picknick ansågs vara viktiga platser för fritt umgänge och samvaro. Man ansåg att mindre evenemang och musicerande är möjliga. Det ansågs viktigt att stadsborna själva kan spontant anordna mindre möten med varandra i området. Idén om en fjärilspark ansågs förtjusande. Man kunde även lämna förslag på aktiviteter som passar i folkparken via internet, men via webbenkäten kom inga förslag.

Fågelguidning på Ruskis tillgängliga fågelskådningsplats 16.5.2026 kl. 9–14

Bild 19. Under guidningen besöktes fågeltornet av 25 besökare, trots att vädret var regnigt.

Ruskis är ett område av internationell betydelse särskilt för våtmarksfåglar. Evenemanget som fokuserade på fåglar och underhållet i Ruskis var årets temadag i nationalstadsparken i Borgå. I Ruskis kan man i maj se bland annat rödbena, skedand eller sävsparv. Guiden är Mauri Leivo, som har observerat fågellivet i området och gjort fågelutredningar alltsedan 1980-talet. Han känner bra till hela området och de vårdåtgärder som utförts där. Guiden presenterade Ruskis och fåglarna där samt vårdåtgärderna i området för besökarna. Han visade genom teleskopet fåglar som rörde sig på strandängen och vid mynningen och berättade om deras artbestämning och levnadssätt.

6 Kommunikation

Det publicerades flera pressmeddelanden om frågor som rör nationalstadsparken samt om andra nyheter och meddelanden som hänför sig till stadens verksamhet som berör nationalstadsparken. De flesta ärendena i pressmeddelandena har även publicerats som nyheter på de lokala mediernas webbplatser (UM, BBL, Itäväylä och Vega Östnyland). Inlägg om dessa ärenden har också publicerats på stadens sociala medier, främst på Facebook och Instagram.

Ärenden:

- Vårt Borgå: en hel artikel om nationalstadsparken

Har du redan besökt nationalstadsparken i Borgå? Borgå

- Öppningen av Gamla bron i Borgå i januari 2026.
- Förändringar och byggande i Gammelbacka under hela året – från rivningen av allaktivitetshuset och avskedsfesten till det senaste pressmeddelandet om ljusfestivalen
- Byggande av Kokon idrottscentrum
- Information om kondition och reparationer av Svinöbroarna
- Turismevenemang: Åkarnevalen och Borgå Ljus
- Nationalstadsparkens dag i maj – Fågelguidning vid tornet i Ruskis
- Östra strandmuren – invånarmöte, information, webbplats
- Priset från Levande Stadskärnor rf
- Skyltar för projektet Ketosirkka i terrängen: Naturvårdsarbeten på värdefulla ängar

- Under hela året information om hur renoveringen av Gamla bron i Borgå fortskrider samt öppningen av den tillfälliga bron våren 2025. På plats var bland annat Borgå stads maskot Klimaträven.
- Borgå Ljus i februari 2025.
- Bekämpning av främmande arter med hjälp av mobilspelet Crowd Sorsa (maj 2025)
- Ett evenemang i samband med nationalstadsparkens dag i Borgå Dome (på salutorget), stadsborna fick dela med sig av sina minnen och tankar om folkparken i Kokon.
- Åkarnevalen hösten 2025.
- Borgå Vatten har under hela året informerat om rivningen av Borgbackens vattenverk.

7 Turism och marknadsföring

Borgå Ljus anordnades både år 2025 och år 2026. Många av objekten låg inom nationalstadsparken.

Bild 20. Dansande ljus i Gamla stan i Borgå.

Bild 21 I August Eklöfs park arrangerades mångsidigt karnevalsprogram och ljusinstallationer vid ån.

Borgå Åkarneval anordnades för tredje gången i stadens centrum och vid åstranden lördagen 30.8.2025, med start kl. 14 och pågick fram till midnatt. Det avgiftsfria stadsevenemanget bjöd hela familjen på en dag full av upplevelser, kultur och karnevalsstämning. Evenemanget firade sommarens slut och välkomnade de mörkare kvällarna med imponerande ljus- och vattenkonst. Evenemanget arrangerades i centrumområdet i Konstfabrikens strandpark och August Eklöfs park. På evenemangsdagen erbjöd Borgåbussen gratis kollektivtrafik hela dagen.

Bild 22. I August Eklöfs park arrangerades mångsidigt karnevalsprogram och ljusinstallationer vid ån.

Borgå Åkarneval anordnades för fjärde gången lördagen 29.8.2026 kl. 12–23.

På programmet av åkarnevalen fanns under dagen marknadsstämning, musik, workshoppar och en eldsprutande drake som steg upp ur Borgå å. Kväll-ens höjdpunkt var en avgiftsfri uppträdande i Avanti-salen i Konstfabriken med CLEDOS, SARA BEE, ELO och DJ MAXONE.

8 Samarbete med andra nationalstadsparker

Porvoo har avsatt cirka 5 000 € / år till verksamheten av nätverket av nationalstadsparker. Paula Tuurnala är medlem i nätverkets styrgrupp och Marjo Valin från stadsinfran är hennes ersättare. Styrgruppen för nätverket av nationalstadsparker sammanträdde varje månad på Teams. År 2025 anordnades det årliga två dagar långa nätverksmötet av Björneborg. Temat var Liikuttavat puistot (parker för att röra sig i). År 2026 anordnades nätverksdagarna i Kotka med temat Rakennettu ympäristö (byggd kulturmiljö).

Nätverkets samarbete under åren 2025–2026:

- Under hela året var man aktiv på sociala medier, där varje stad i tur och ordning publicerade uppdateringar på Facebook. I samarbete med en reklambyrå genomfördes en kampanj på sociala medier där de nationella stadsparkerna lyftes fram som platser värda att besökas på sommaren av barnfamiljer, de som njuter av naturen och kulturhungriga. Kostnaden för kampanjen på sociala medier uppgick till cirka 800 € / stad.
- Nätverket anordnade i oktober 2025 ett webbinarium kring nationalstadsparker för nya beslutsfattare i städerna.
- Nätverket beredde år 2025 ett gemensamt utlåtande om den nya lagen om områdesanvändning. Med Miljöministeriet fördes en dialog om behovet av och praxisen för uppdatering av skötsel- och nyttjandeplanerna för nationalstadsparkerna, eftersom ändringsbehoven är aktuella i en del av städerna.

Nationalstadsparken i Nyslott inrättades år 2025, och år 2026 fick Tammerfors en nationalstadspark. Helsingfors bereder fortfarande sin ansökan om att inrätta en nationalstadspark. Nätverket för NSP-städer har nu 12 medlemmar: Forssa, Hangö, Heinola, Tavastehus, Karleby, Kotka, Kuopio, Björneborg, Borgå, Nyslott, Tammerfors och Åbo.